

APORTUL ROMÂNIEI LA SECURITATEA SUD-EST EUROPEANĂ

MIHAELA-ALEXANDRA VEZUINĂ*

Noul mediu de securitate al începutului secolului al XXI-lea devine tot mai complex și dinamic, fiind marcat atât de creșterea în amploare a procesului de globalizare, cât și de schimbările și transformările continue generatoare de noi riscuri și amenințări. Cadrul actual și ultimele evoluții politico-militare din sud-estul Europei reflectă instabilitatea, insecuritatea, precum și fragilitatea sistemului strategic în plan regional, determinând o implicare și o cooperare mai practică și mai eficientă a statelor democratice și a organismelor internaționale cu rol în protejarea și promovarea lor.

Ca membru al unor organisme cu efecte stabilizatoare asupra securității regionale (*Parteneriatul pentru Pace, Pactul de Stabilitate pentru Europa de Sud-Est, Inițiativa de Apărare Sud-Est Europeană, Organizația pentru Cooperare în Zona Mării Negre*), statul român a devenit un moderator zonal recunoscut și un centru dezirabil de convergență a intereselor comune ale țărilor limitrofe, întărind flancul de sud-est al Europei.

1. Problema securității în spațiul sud-est european

Problema securității în Europa de Sud-Est este foarte actuală și preocupantă din cauza tensiunilor și crizelor locale, ca umare a conturării unor opțiuni relativ diferite cu privire la regiune, altfel spus, cu privire la remodelarea internațională și la încercările SUA, UE și ale Federației Ruse de a-și impune influența și poziția. Cu alte cuvinte, spațiul sud-est european – în care marile puteri intervin în vederea consolidării interne și a includerii în Complexul Euroatlantic sau în cel rusesc a statelor din această regiune – „continuă să fie spațiul confruntărilor de interese pentru control, acces și influențe majore”¹.

Trebuie menționat, de asemenea, că aria geografică a Europei de Sud-Est este considerabilă în raport cu celelalte zone ale Europei, fiind definită de state sau porțiuni de state, astfel: România, Moldova, Ucraina, Bulgaria, Serbia, Croația, Slovenia, Bosnia și Herțegovina, Muntenegru, Macedonia, Albania, Kosovo, Grecia, parțial Turcia și Cipru. Dintre aceste state, unele sunt membre ale UE (Grecia, Cipru, Slovenia, România, Bulgaria) și membre ale NATO (Grecia, Turcia, Bulgaria, Slovenia, România, Croația, Albania). Europa

* Doctorand la Universitatea „Prietenia Popoarelor” din Federația Rusă, Moscova, Specializarea Relații Internaționale; e-mail: vezuina_mihaela_alexandra@yahoo.com

¹ Sorin Frunzăverde, Constantin Onișor, *Europa de sud-est. Dimensiuni principale de securitate*, Iași, Editura A'92, 2004, p. 27.

de Sud-Est include, în cealaltă jumătate, pe lângă spațiul terestru, și mediul maritim.

Securitatea statelor din spațiul sud-est european, în mod deosebit al Balcanilor, este afectată de o serie de vulnerabilități de ordin etnic, religios, teritorial, economic, politic și de altă natură, specifice acestei regiuni: varietatea etno-culturală și politică, conflictele variate, stadiile diferite de dezvoltare la care se află țările din această regiune, (ne)apartenența la structurile economice și de securitate colectivă, disponibilitățile economice și sociale precare din zonă, gradul diferit de implicare și cooperare în plan regional și continental, contribuția diferită la elaborarea unor strategii de valorificare a realităților politice la nivel regional și european, dezvoltarea considerabilă într-o atmosferă de conflicte armate și de dezorganizare statală, a crimei organizate și a „economiei subterane”, corupția ridicată la nivel statal și regional, stadiile diferite de dezvoltare a democrației, fragilitatea punctelor de legătură la nivel zonal, continental și intercontinental, disparitățile acțiunilor privind promovarea intereselor în zonă etc.

Statele din Balcani nu dispun de resursele și mecanismele necesare gestionării și rezolvării crizelor și conflictelor. În ultima perioadă, în Balcani, au luat amploare diferite rețele teroriste, preponderent de orientare islamistă (Bosnia-Herțegovina, Kosovo, Albania, Macedonia). Un efect deosebit de nociv, care afectează stabilitatea zonei, îl constituie procesul de „islamizare” a unor întinse regiuni ale Europei de Sud-Est, unii fundamentalști visând chiar la *islamizarea Europei*².

Terorismul³ constituie un risc major la adresa securității din zonă, întrucât poate provoca distrugerii economice, de valori identitare, informatice, ale imaginii statelor, catastrofe ecologice, precum și multe alte acțiuni care pot afecta interesele naționale de securitate. *Indexul Global al Terorismului 2014*⁴, elaborat de către Institutul pentru Economie și Pace, a relevat că acesta se corelează cu stabilitatea politică scăzută, coeziunea redusă dintre diferitele grupuri din societate, cu încălcările drepturilor omului și cu nivelurile înalte de nemulțumire colectivă.

Din punct de vedere etno-cultural, Europa de Sud-Est reprezintă un autentic mozaic de popoare, culturi și religii, raporturile de intoleranță fiind

² În acest sens, Alvin Toffler a remarcat afirmația directorului Institutului de Cultură Islamică din Paris, și anume că „în câțiva ani, Parisul va fi capitala islamului, la fel cum a fost în alte vremuri Bagdadul sau Cairo”. Vezi Alvin Toffler, Heidi Toffler, *A crea o nouă civilizație. Politica în al treilea val*, București, Editura ANTET, 1995, p. 455.

³ Pentru o analiză de pe poziții cât se poate de obiective a izvoarelor *terorismului* și, în consecință, a anihilării cauzelor și limitării efectelor acestuia, a se vedea Gheorghe Văduva (coord.), *Terorismul. Dimensiune Geopolitică și Geostrategică. Războiul Terorist. Războiul împotriva Terorismului*, București, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, 2002.

⁴ *Global Terrorism Index/ Measuring and Understanding The Impact of Terrorism*, 2014, http://www.visionofhumanity.org/sites/default/files/Global%20Terrorism%20Index%20Report%202014_0.pdf (accesat la 30.07.2015).

mult timp mai puternice decât cele de toleranță constructivă și de cooperare⁵. Mai mult decât atât, ca principale amenințări externe în acest complex de securitate pot fi considerate neîncadrarea pe termen lung a statelor din Balcani în procesele de integrare UE și NATO, coroborată cu incapacitatea lor de a edifica un sistem regional de siguranță.

Principala carență de securitate a spațiului sud-est european, conceput pe o bază organizatorico-socială instabilă a democrației, constă, din punct de vedere politic, în incapacitatea statelor sale de a preveni și gestiona crizele și conflictele locale. Potrivit „Raportului Political Risk Map 2015”⁶, România prezintă, ca stabilitate politică, un risc moderat, în timp ce alte țări din sud-estul Europei, precum Moldova, Ucraina și Serbia, sunt considerate țări cu risc politic ridicat.

Este ușor de remarcat că instabilitatea din Ucraina este de natură să persiste o lungă perioadă. Mai mult decât atât, în orice moment, revoltele regionale pot degenera într-un război civil sau chiar într-unul global, căci în paradigma geopolitică actuală, instabilitatea regională se răsfrânge rapid asupra sistemului internațional. Criza ucraineană a avut impact asupra securității europene atât la nivel politic și strategic, cât și la nivel economic și energetic.

Deși se părea că sfârșitul Războiului Rece a deschis o eră de prosperitate și stabilitate pentru Europa de Sud-Est, în prezent, „erupția vulcanică” din Ucraina a fost capabilă să schimbe sistemul de relații internaționale, aducându-l într-o fază de confruntare acută.

Criza ucraineană a devenit, în esență, conflictul cel mai profund în sistemul relațiilor europene după sfârșitul Războiului Rece, reușind să pună în umbră cooperarea dintre Rusia și Occident. În contextul unui conflict extrem de dificil pe ordinea mondială și geopolitică regională, statutul de partener NATO al Rusiei a fost schimbat cu cel de adversar. Această schimbare a fost confirmată la Summitul NATO din Țara Galilor⁷, în septembrie 2014, unde s-a hotărât să fie suplimentate capacitățile operaționale ale NATO și să fie consolidată prezența militară pe frontul estic. Astfel, în ianuarie 2015, Alianța Nord-Atlantică a anunțat înființarea unor centre de comandă și suplimentarea forței de reacție rapidă în țările de pe frontul estic, precum: Estonia, Letonia, Lituania, Polonia, România și Bulgaria.

⁵ Vasile Popa, Mihai Ștefan Dinu, *România și procesul de stabilizare regională*, București, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, 2004, p. 14.

⁶ *Growing Political Risk in the Year Ahead and Beyond: Marsh's Political Risk Map 2015*, <http://usa.marsh.com/Portals/9/Documents/Growing%20Political%20Risk%20in%20the%20Year%20Ahead%20and%20Beyond-Marsh%27s%20Political%20Risk%20Map%202015.pdf> (accesat la 30.07.2015).

⁷ A se vedea *Declarația Summit-ului din Țara Galilor*, adoptată de către șefii de stat și de guvern participanți la reuniunea Consiliului Nord Atlantic din Țara Galilor, 4-5 septembrie 2014, disponibilă pe site-ul oficial http://www.mae.ro/sites/default/files/file/2014/pdf/2014.09.06_declaratie_summit.pdf (accesat la 05.08.2015).

Evenimentele declanșate în spațiul sud-est european la începutul anului 2014 au afectat puternic echilibrul politico-strategic regional, creând vulnerabilități întregii securități europene.

Pentru a neutraliza, diminua sau chiar elimina riscurile și vulnerabilitățile interne și externe care amenință complexul de securitate sud-est european, în regiune activează diverse organizații: *Reuniunea Miniștrilor Apărării din Sud-Estul Europei (SEDM)*⁸, *Inițiativa Central Europeană (ICE)*, *Inițiativa de Cooperare Sud-Est Europeană (SECI)*, *Procesul de Cooperare a Statelor din Sud-Estul Europei (SEECIP)*, *Organizația Cooperării Economice a Mării Negre (OCEMN)*, *Pactul de Stabilitate pentru Europa de Sud-Est*.

România ia parte la toate aceste structuri de cooperare regională, la toate *Inițiativele Politico-Militare de Cooperare*⁹ care urmăresc consolidarea relațiilor de colaborare pe baza încrederii reciproce, în vederea întăririi stabilității și securității sud-est europene.

După aderarea la NATO și integrarea în UE, statul român și-a dezvoltat și amplificat atât în plan politico-economic, cât și militar, rolul de catalizator al politicilor regionale de cooperare, implicându-se în mod direct la asigurarea unui climat de stabilitate în sud-estul Europei.

2. Contribuția României la securitatea spațiului sud-est european

Având în vedere apartenența actuală la NATO și UE, România participă la toate structurile de cooperare regională care urmăresc intensificarea procesului de înțelegere și colaborare politico-militară regională dintre statele membre și nemembre UE, în vederea întăririi stabilității și securității sud-est europene.

Procesul de stabilizare și de asociere în domeniul cooperării regionale este completat de *Pactul de Stabilitate pentru Europa de Sud-Est (PSESE)*, ce oferă, în același timp, cadrul pentru dezbaterile chestiunilor de politică de securitate, internă și externă, vizând întreaga regiune. În acest context, UE și-a direcționat efortul spre asigurarea stabilității și securității pe continent, dezvoltând *Politica Europeană de Securitate și Apărare (ESDP)*¹⁰, la care România dorește să contribuie în mod direct, atât din punct de vedere politic, cât și militar. În acest sens, *Strategia Națională de Apărare (SNAp)* a României prezintă metode specifice de gestionare a amenințărilor, riscurilor și vulnerabilităților, și de soluționare a principalelor probleme cu care țara s-ar putea confrunta.

⁸ În perioada 2001-2003, 2013-2015, România deține președinția SEDM-CC și PMSC/MPFSEE.

⁹ A se vedea *Inițiativele politico-militare de cooperare la care participă România*, de pe site-ul oficial http://www.mapn.ro/diepa/cooperare/initiative_regionale.htm (accesat la 06.08.2015).

¹⁰ A se vedea *Politica Europeană de Securitate și Apărare (ESDP)*, http://beta.ier.ro/documente/formare/Securitate_si_aparare.pdf (accesat la 06.08.2015).

Conform Programului de guvernare 2013-2016, politica externă a României trebuie corelată în materie de obiective și priorități cu politica de securitate și apărare, astfel¹¹: toate eforturile de acțiune diplomatică vor fi concentrate în vederea apărării și promovării intereselor naționale și ale cetățenilor români din punct de vedere politic, economic, social, cultural și al securității; acțiunea de politică externă va avea în vedere, cu prioritate, susținerea obiectivului de modernizare și creștere a profilului statului român pe plan european și internațional; se va consolida profilul României în UE și NATO, fiind valorificate cu mai mare eficacitate beneficiile care decurg din statutul de membru al celor două structuri; se va consolida *Parteneriatul Strategic pentru Secolul XXI* cu SUA; se vor susține în continuare, prin acțiune fermă, aspirațiile de integrare europeană ale Republicii Moldova; se va întări cooperarea bilaterală cu statele vecine, transformând regiunea sud-est europeană într-o zonă democratică de prosperitate, securitate și predictibilitate, necesare pentru asigurarea securității naționale; se consolidează parteneriatele dezvoltate în ultimii ani și se promovează noi parteneriate cu diferite state (din regiunea extinsă a Mării Negre, inclusiv în Caucazul de Sud, precum și alte state din G 20), pentru eficientizarea acțiunii diplomatice în context european și euroatlantic; se asigură o prezență de substanță în cadrul diferitelor structuri internaționale, fiind promovat rolul esențial al multilateralismului în asigurarea stabilității, dezvoltării și cooperării în plan global și regional.

România contribuie la edificarea politicii europene de securitate, atât pe plan politico-diplomatic, cât și militar, pe timpul celor trei etape distincte de modernizare și realizare a interoperabilității: etapa finalizării restructurărilor de bază (2005-2007), etapa integrării operaționale depline în NATO și Uniunea Europeană (2008-2015), etapa integrării tehnice depline în NATO și Uniunea Europeană (2016-2025)¹².

Ca stat membru al UE și al NATO, statul român are un interes major ca în vecinătatea sa să se afle țări stabile, prospere și democratice, aceasta fiind o condiție pentru menținerea păcii, stabilității și creșterii economice regionale în ansamblu. Astfel, va continua să acționeze ca un promotor al stabilității și cooperării regionale¹³. Încercând să își asume în mod conștient rolul de actor geostrategic important în sud-estul Europei, România acționează, dincolo de asperitățile și disparitățile arhicunoscute, pentru a consolida cooperarea militară

¹¹ A se vedea Ministerul Afacerilor Externe, *Programul de guvernare 2013-2016*, disponibil pe site-ul oficial <http://www.mae.ro/node/1606> (accesat la 06.08.2015).

¹² Președinția României, *Strategia de Securitate Națională a României. România Europeană, România Euroatlantică: pentru o viață mai bună, într-o țară democratică și prosperă*, București, 2007, pp. 6-7, <http://presidency.ro/static/ordine/SSNR/SSNR.pdf> (accesat la 06.08.2015).

¹³ Președinția României, *Strategia Națională de Apărare. Pentru o Românie care garantează securitatea și prosperitatea generațiilor viitoare*, București, 2010, p. 6, <http://www.presidency.ro/static/ordine/SNAp/SNAp.pdf>; <http://www.antena3.ro/media/comesatap.pdf> (accesate la 06.08.2015).

în regiune, precum și perspectiva de aderare la UE și de integrare euroatlantică a statelor din Balcanii de Vest.

Ca „factor stabilizator și furnizor de securitate”¹⁴ în zona sud-est europeană, statul român sprijină procesele de democratizare și susține reintegrarea statelor fostei Federații Iugoslave în cadrul comunității internaționale și europene, prin reformarea sectorului de securitate.

Astfel, în primăvara anului 2014, premierul României, Victor Ponta, a lansat o invitație oficială celor două guverne partenere și vecine – din Bulgaria și din Serbia –, de a instituționaliza cooperarea lor, de a înființa un grup de colaborare comun, „Grupul de la Craiova”, „în genul Grupului de la Vișegrad”. În viziunea premierului nostru, parteneriatul celor trei țări ar ajuta la integrarea Serbiei în UE „și toate cele trei țări ar avea o voce mai puternică pe plan regional și european”¹⁵. Cu toate acestea, trebuie consemnat faptul că reacția Europei Occidentale ar putea fi una pozitivă doar dacă obiectivele grupului ar reprezenta o implementare a politicii Bruxelles-ului în Europa de Sud-Est, contribuind decisiv la proiectele UE cu privire la Balcanii de Vest, în general, și Serbia, în mod special.

În contextual actual, destul de instabil, cooperarea regională devine o necesitate stridentă, față de care România trebuie să adopte cele mai înțelepte decizii și să își asume, totodată, responsabilitatea și consecințele aduse de acestea.

Datorită poziției sale geostrategice (situarea la confluența spațiilor central-european, sud-est european, răsăritean și cel al zonei Mării Negre, Caucazului și Asiei Centrale), România promovează politici de stabilizare și angajare în spațiul sud-est european, prin dezvoltarea cooperării intra- și interregionale, prin diminuarea și chiar eliminarea riscurilor la adresa securității continentale și globale, în strânsă legătură cu abordările organizațiilor internaționale (în special NATO, UE, OSCE).

În perioada 2007-2013 și 2014-2020, România participă la 12 programe de cooperare teritorială europeană care se derulează atât la granițele interne, cât și la cele externe ale Uniunii Europene, în vederea soluționării comune a problemelor ce depășesc granițele naționale, și a dezvoltării teritoriale din sud-estul Europei: *Programul Interreg V-A România – Bulgaria*; *Programul operațional comun România – Republica Moldova*; *Programul operațional comun România – Ucraina*; *Programul IPA (Instrumentul de Asistență pentru*

¹⁴ A se vedea Catherine Păvăloiu, *România – beneficiar și furnizor de securitate (operații UE, NATO, PFP)*, în: Constantin Moștoflei (coord.), *Perspective ale securității și apărării în Europa*, vol. II., București, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, 2009, pp. 395-401.

¹⁵ Declarația prim-ministrului Victor Ponta, *România, Bulgaria și Serbia înființează „Grupul de la Craiova”, după modelul „Grupului de la Vișegrad”*, 7 martie 2014, http://adevarul.ro/news/politica/romaniabulgaria-serbia-infiinteaza-grupul-craiova-modelul-grupuluide-visegrad-1_5319b9cb0d133766a8b082d3/index.html (accesat la 07.08.2015).

Preaderare) de cooperare transfrontalieră România – Republica Serbia; Programul Interreg V-A România – Ungaria; Programul operațional comun „Bazinul Mării Negre”; Programul Ungaria – Slovacia – România – Ucraina; Programul Operațional de Cooperare Transnațională Europa de Sud-Est (SEE); Programul de cooperare interregională INTERREG EUROPE; Programul operațional URBACT III; Programul de cooperare INTERACT III; Programul transnațional „Dunărea”; Programul de cooperare ESPON 2020¹⁶.

Participarea la diferitele programe și inițiative derulate în cadrul EAPC (*Euroatlantic Partnership Council*) și PFP (*Programul Parteneriatului pentru Pace*), la misiunile în sprijinul păcii, la operații de consolidare și de reedificare, la toate structurile de cooperare regională, precum și în toate teatrele de operații cu forțe substanțiale, au dovedit că România este „nu numai un consumator de securitate, ci și un generator de securitate și stabilitate”¹⁷.

Apreciată drept un „vector dinamic al securității democratice, stabilității și prosperității economice în regiunea Mării Negre”¹⁸, România aduce o contribuție importantă în cadrul proceselor și organizațiilor de cooperare regională, precum: *Organizația Cooperării Economice la Marea Neagră (OCEMN)*, *Inițiativa de cooperare Sud-Est Europeană (SECT)*, *Gruparea GUAM*, *Procesul de Cooperare Dunăreană*.

Prin congruența cu politicile NATO și UE – de sprijinire a democratizării și oferire de asistență de securitate statelor din regiune – România proiectează stabilitatea în spațiile adiacente Mării Negre, dezvoltând forme de cooperare bi- și multilaterale, precum trilateralele România – Bulgaria – Grecia, România – Bulgaria – Turcia, România – Republica Moldova – Ucraina.

Mai mult decât atât, statul român poate contribui substanțial la controlul strategic al situației din bazinul Mării Negre, la prevenirea amenințărilor asimetrice (disparitățile economice și sociale; conflictele etnice și religioase; crima organizată; traficul de arme, droguri și ființe umane; corupția și drepturile omului ș.a.), precum și la apărarea și promovarea intereselor europene și euroatlantice.

De altfel, conform *Directivei politico-militare pentru revizuirea fundamentală a planurilor de apărare* (2003), România trebuie să contribuie în mod direct la consolidarea securității regionale atât pe plan militar, cât și prin

¹⁶ Pentru o analiză riguroasă a *Programelor de Cooperare Teritorială Europeană*, a impactului acestora asupra dezvoltării, stabilității și securității regionale din sud-estul Europei, a se accesa site-urile oficiale <http://www.sudestul-europei.ro> și <http://www.mdr.ro> (disponibile la 07.08.2015).

¹⁷ Ciprian Popescu, *România – un important pilon de securitate al Uniunii Europene în actualul context al relațiilor internaționale*, în: Constantin Moștoflei (coord.), *op. cit.*, p. 118.

¹⁸ *România – vector dinamic al securității și prosperității în regiunea Mării Negre // Strategia de Securitate Națională a României*, București, 2007, pp. 32-37, <http://presidency.ro/static/ordine/SSNR/SSNR.pdf> (accesat la 06.08.2015).

apartenența la diverse inițiative și forțe regionale, cum sunt: BLACKSEAFOR, SEDM, CENCOOP, SHIRBRIG, SEEBRIG. În cadrul acestor inițiative, țara noastră participă la consolidarea încrederii, buneii cooperări și interoperabilității între forțele navale ale statelor riverane.

Situată într-o regiune vulnerabilă și puternic zdruncinată de criza din Ucraina, România, ca membru UE și NATO și ca partener strategic al SUA, își exercită rolul de vector regional, orientarea sa euroatlantică devenind mult mai pregnantă. Acest aspect este accentuat de găzduirea sistemului antirachetă american la Deveselu, a unui comandament NATO și a bazei americane de la Mihail Kogălniceanu. *Acordul încheiat între România și SUA privind amplasarea sistemului de apărare împotriva rachetelor balistice*¹⁹ are impact la nivel geopolitic, dar și geostrategic regional, aducând statului român o serie de beneficii și, implicit, riscuri.

Prin găzduirea sistemului antirachetă și a bazei americane pe teritoriul său, România își întărește securitatea națională, cunoaște un progres economic și social (ca urmare a investițiilor în infrastructura locală, a creării unor noi locuri de muncă, a achizițiilor publice și atragerii de noi investiții străine) și, nu în ultimul rând, își sporește coperarea militară cu SUA, căpătând o poziție importantă în procesul decizional asupra problemei de securitate euroatlantică. Pe de altă parte, trebuie menționat că, în mod paradoxal, această îmbunătățire a statutului politico-militar și social-economic generează o serie de riscuri și provocări la adresa securității naționale, transformând România într-o țintă pentru diferiți actori statali sau nestatali.

În acest sens, secretarul adjunct rus al Consiliului de Securitate, Evgheni Lukianov, a declarat că elementele scutului antirachetă ce se desfășoară pe teritoriul României reprezintă o amenințare la adresa Federației Ruse, motiv pentru care statul român va deveni o țintă pentru Moscova: „Atât Poloniei, cât și României le-ar fi mai bine dacă ar gândi altfel. Implementarea elementelor scutului antirachetă, care în mod real sunt îndreptate spre forțele noastre nucleare strategice – este o problemă pentru ei. Ei vor deveni în mod automat țintele noastre”²⁰.

Astfel, reconsiderarea politicii de securitate externă, precum și angajarea României în extinderea NATO și UE spre Europa de Est, atrage o serie de nemulțumiri și reacții din partea unor actori statali, declarați adversari ai acestor procese.

¹⁹ A se vedea Acordul încheiat între România și Statele Unite ale Americii privind amplasarea sistemului de apărare împotriva rachetelor balistice al Statelor Unite în România, disponibil pe site-ul oficial <http://romania.usembassy.gov/ro/fisa-aparare-antiracheta.html> (accesat la 08.08.2015).

²⁰ *Польша и Румыния станут потенциальными целями при размещении у себя элементов ПРО*, Москва, 24 июня 2015, <http://www.interfax.ru/world/449335> (accesat la 09.08.2015).

O mare provocare la adresa securității naționale a fost, de asemenea, generată de însărcinarea României, la recentul Summit NATO, cu asigurarea securității informaționale a Ucrainei. Dincolo de recunoașterea excelenței în domeniu, această responsabilitate trebuie văzută și ca o expunere mai mare la riscuri în materie de securitate.

La Summitul din Țara Galilor, din septembrie 2014, România și-a asumat o serie de angajamente, printre care: adoptarea Planului de acțiune ce presupune prezența NATO și creșterea efectivelor militare existente deja pe teritoriul statului; creșterea bugetului de apărare la 2% din PIB, până în anul 2017²¹; instituirea pe teritoriul țării noastre a unui comandament NATO specializat în coordonarea activităților regionale, România – Bulgaria; participarea la realizarea siguranței cibernetice a Ucrainei și sprijinirea acesteia pentru facilitarea participării la exercițiile NATO; creșterea interoperabilității cu partenerii NATO prin participarea la *Inițiativa Forțelor Conectate (CFI)*; participarea la consolidarea securității maritime, prin sporirea instruirii la Marea Neagră.

În contextual actual de securitate, România acționează ca un pivot regional, sporind cooperarea cu partenerii estici (precum Republica Moldova, Ucraina, Georgia, Azerbaidjan), pe care îi sprijină atât în materie de suveranitate și integritate teritorială, cât și în consolidarea capacității de apărare.

Din perspectiva statutului de membru UE și aliat NATO, în relația cu Ucraina, România privește menținerea acesteia pe traiectoria realizării obiectivelor europene, ca element esențial pentru consolidarea stabilității regionale²². O prioritate a politicii externe românești o reprezintă și dezvoltarea relației cu Republica Moldova, susținerea aspirațiilor ei europene²³, precum și participarea acesteia la procesele de cooperare din Europa de Sud-Est.

Astfel, la Summitul din septembrie 2014, statul român a avut o contribuție remarcabilă la includerea Republicii Moldova în două inițiative importante ale NATO: *Inițiativa privind Construirea Capabilității de Apărare* și *Inițiativa privind Platforma de Interoperabilitate*.

Sprijinind deplin parcursul democratic și european al Republicii Moldova, președintele Klaus Iohannis a declarat că: „Rolul României este de a

²¹ Klaus Iohannis: *Este esențial ca angajamentul cu privire la creșterea bugetului pentru Apărare să fie respectat*, publicat pe site-ul <http://stirileprotv.ro/stiri/actualitate/klaus-iohannis-este-esențial-ca-angajamentul-cu-privire-la-creșterea-bugetului-pentru-aparare-sa-fie-respectat.html> (accesat la 09.08.2015).

²² Ministerul Afacerilor Externe, *Cooperare regională // Vecinătatea de interes a României ca stat membru UE*, pe site-ul oficial <http://www.mae.ro/taxonomy/term/335/1> (accesat la 09.08.2015).

²³ Conform *Declarației privind instituirea unui parteneriat strategic între România și Republica Moldova pentru integrarea europeană a Republicii Moldova* (2010) și *Planului de acțiune pentru punerea în aplicare a Declarației* (2012), disponibile pe site-urile oficiale <http://www.mfa.gov.md/img/docs/0001739.pdf>, <http://www.romania.mfa.md/bilateral-treaties-rom-ro/> (accesate la 09.08.2015).

fi un reper de stabilitate în zonă și de gândire politică înțeleaptă în contextul tensiunilor și al pericolului de la granița de est a Uniunii Europene”²⁴.

România are oportunitatea de a-și îmbunătăți statutul și vizibilitatea în arealul său de interes (Europa de Sud-Est și Regiunea Extinsă a Mării Negre), din punct de vedere geopolitic și geostrategic, însă va trebui să ia în considerare toate pericolele asimetrice la adresa securității naționale.

Concluzii

Ultimele evoluții din Europa de Sud-Est și, implicit, criza ucraineană, conturează o realitate extrem de primejdioasă și preocupantă în ceea ce privește securitatea și stabilitatea. În contextul actual, problematica securității capătă valențe noi și stimulează necesități de inițiere și dezvoltare a unor forme multiple de cooperare în domeniul Apărării.

Întrucât mediul de securitate contemporan cunoaște schimbări rapide și complexe, România trebuie să își orienteze efortul în plan regional, printr-o reconsiderare a rolului și locului pe care îl poate avea în sud-estul Europei. Aflat la extremitatea estică a NATO și UE, precum și la intersecția rutelor energetice, statul român a căpătat un rol însemnat în managementul securității, atrăgând atenția marilor puteri.

Actori majori, precum SUA, NATO și UE, sunt decizi să folosească avantajele oferite de poziționarea noastră în raport cu interesele de securitate ale Europei și expansiunea operațională americană spre Caucaz, spre Eurasia²⁵. România este unul dintre statele care sunt obligate contractual să se alinieze la politica NATO, însă trebuie să răspundă, în paralel, și cerințelor de asigurare a securității de stat și de menținere a unor bune relații cu țările vecine²⁶.

Ca membru al UE și NATO, statul român contribuie semnificativ la consolidarea securității și stabilității în regiunea sud-est europeană, prin dezvoltarea unor politici de stabilizare, de cooperare intra- și interregionale, diminuând riscurile în strânsă legătură cu abordările organizațiilor internaționale.

România susține necesitatea unei reflecții ample în raport cu amenințările care provin în special din vecinătatea estică, cu atitudini pro-active ale NATO și UE, prin sporirea sinergiilor între cele două organizații și cooptarea partenerilor interesați în acest proces. Securitatea în Europa se poate

²⁴ Klaus Iohannis despre rolul României în Uniunea Europeană, 28 februarie 2015, <http://www.paginaeuropeana.ro/iohannis-despre-rolul-romaniei-in-uniunea-europeana/> (accesat la 09.08.2015).

²⁵ Mirela Atanasiu, *România - între est și vest. Influențe geopolitice*, în *Spațiul sud-est european în contextul globalizării*, (coord. Moștoflei Constantin), București, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, 2007, p. 113.

²⁶ Garofița Buzoianu, *Statutul României de stat membru NATO – garant și factor de risc pentru securitatea națională*, în Petre Dușu (coord.), *Echilibrul de putere și mediul de securitate*, Vol II., București, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, 2011, p. 481.

realiza prin consolidarea unei arhitecturi instituționale cuprinzătoare, care să apere valorile comune ale comunității euroatlantice²⁷.

La ultimul Summit NATO, România și-a consolidat securitatea națională, vizibilitatea și, totodată, rolul în proximitatea sa geopolitică și geostrategică, căpătând o poziție importantă în procesul decizional asupra problemei de securitate euroatlantică.

În urma încheierii *Parteneriatului strategic cu SUA*, securitatea statului român este expusă unor noi riscuri asimetrice, motiv pentru care va trebui să își folosească cu mare inteligență și prudență beneficiile asociate acestui parteneriat. În același timp, este recomandat ca țara noastră să analizeze foarte atent modul în care diferiți actori statali percep îmbunătățirea statutului său politico-militar și social-economic.

Conștient atât de riscurile, cât și de atuurile României în materie de securitate, președintele Klaus Iohannis declara: „România și-a asumat angajamentul de a furniza securitate în regiune, de a susține procesele de stabilizare, reformă, democratizare și integrare în zonă, de a promova o Europă sigură, liberă și prosperă, nu doar în interiorul NATO și al Uniunii Europene, ci și în vecinătatea acestora. Trebuie să dovedim că, pe lângă apartenența noastră la NATO, avem și capacitățile necesare pentru a participa la apărarea colectivă”²⁸.

THE CONTRIBUTION OF ROMANIA TO THE SOUTHEAST EUROPEAN SECURITY

(Abstract)

The article also deals with the problem of South-Eastern security and Romania's joining peace maintaining forces, stability and safety of common borders in the EU and NATO zones. The instability in the South-Eastern area clearly reflects that the problem of defense takes on new meanings after a period of steep decline of people's interest, politically speaking, regarding the above-mentioned aspects.

Taking into account the new political context, that is the Ukrainian crisis, the concept of security in Europe changes, especially within Eastern borders of NATO and the EU. Romania is called on, not only to enlarge the defense budget, but also to act more effectively and pragmatically in the new European security system; thus, helping the development of regional cooperation in the field of defense policy, expanding the democratic zone of prosperity and predictability.

²⁷ Ministerul Afacerilor Externe, *Rolul NATO în actualul context internațional/ Parteneriatul NATO – UE*, p. 3, pe site-ul oficial <http://www.mae.ro/node/1570?page=3> (accesat la 10.08.2015).

²⁸ Ana Maria Lazăr, *Iohannis: Planul de aplicare a Strategiei Naționale de Apărare și actualizarea legislației, prioritare*, <http://www.mediafax.ro/politic/iohannis-planul-de-aplicare-a-strategiei-naționale-de-aparare-si-actualizarea-legislatiei-prioritare-14690600> (accesat la 10.08.2015).

The main political objective in the South-Eastern part of Europe is to ensure a stable and peaceful environment. Romania has become a catalyst for regional cooperation policies. It is remarkable that its role grew as far as politics, economic system and armed forces are concerned, after NATO's and EU's joining.

Keywords: security issue, Southeast European Security, the regional cooperation, Romania's contribution, the national security.

